

Reflectie

klimaatmaatregelen

Aan de leden van de Tweede Kamer, woordvoerders Klimaat en Energie,

Op 22 mei organiseerden Greenpeace, Natuur & Milieu en de Natuur- en Milieufederaties een digitale bijeenkomst over het Aanvullend Klimaatpakket¹. Met dit document dat wij u nasturen willen wij onze zorgen nogmaals onder de aandacht brengen en u voorzien van concrete voorstellen voor verbetering.

Onze gezamenlijke boodschap

Het aanvullend klimaatpakket dat het kabinet heeft gepresenteerd, schiet ernstig tekort. Het mist richting, visie, ambitie en samenhang. Om de noodzakelijke bijdragen te leveren aan het beperken van de opwarming tot maximaal 1,5°C, moet de Nederlandse uitstoot in 2040 tot nul zijn teruggebracht. Maar zelfs het kabinetsstandpunt van 90% reductie in 2040 vergt nu al een enorme inspanning, veel meer dan het halen van 55% reductie in 2030.

In plaats van structurele maatregelen om de klimaatdoelen te halen, kiest dit kabinet voor korte termijnoplossingen, het terugdraaien van bestaand beleid en financiële tegemoetkomingen voor de industrie. Tegelijkertijd blijven noodzakelijke investeringen in natuur, huishoudens en burgerinitiatieven achter, waardoor kansen onbenut blijven. Sociale rechtvaardigheid komt in het geding, omdat uitstel leidt tot steeds ingrijpender beleid dat nodig is om de juridisch bindende doelen alsnog te halen.

Met andere woorden: dit pakket is niet de onze. Toch willen wij, als brede coalitie van natuur- en milieuorganisaties verenigd in de Groene11, onze verantwoordelijkheid nemen en de Kamer te wijzen op structurele tekortkomingen en noodzakelijke koerswijzigingen.

Daarom stellen wij de volgende verbeterpunten voor:

Deze oproep wordt ondersteund door twaalf uiteenlopende natuur- en milieuorganisaties die zich gezamenlijk inzetten voor een ambitieuzer en effectiever klimaatbeleid: Greenpeace, IVN Natuureducatie, LandschappenNL, Milieudefensie, Natuur & Milieu, de Natuur- en Milieufederaties, Natuurmonumenten, SoortenNL, Vogelbescherming Nederland, de Waddenvereniging en WWF-NL.

¹ Rijksoverheid. (2025, 25 april). [Kabinet neemt extra maatregelen met pakket voor Groene Groei](#).

1. Energiebesparing: maak energiezuinigheid een prioriteit

Hoewel het kabinet energiebesparing noemt, ontbreekt het aan echte actie. Na twee jaar ambtelijk overleg met allerlei stakeholders zijn er nog steeds geen sectorale doelen. De energie die niet wordt gebruikt, is de meest duurzame vorm van energie. Daarom pleiten wij voor:

- Striktere handhaving van de bestaande **energiebesparingsplicht**. Bij bedrijven levert dit circa 1,7 Mton CO₂-reductie op.
- Minder autokilometers heeft enorme potentie, maar er wordt juist bezuinigd op het OV. **Zet in op het verminderen van voertuigkilometers**, het verhogen van bezettingsgraad van voertuigen of andere maatregelen die het totale energieverbruik doen afnemen (naast elektrificatie van het wagenpark). Biobrandstof inzetten terwijl we ook meer kilometers rijden zorgt niet voor de gewenste daling van fossiele energie.
- **Bevorder verduurzamingsmaatregelen zoals isolatie en de gasloze verwarming**. Zo worden energielasten structureel verlaagd, wat leidt tot een betaalbare energierekening voor huishoudens. Er wordt nu gekeken naar tijdelijke verlichting, zoals het Noodfonds Energie en een lagere energiebelasting. Maar die maatregelen pakken de oorzaak niet aan. Het Noodfonds was binnen een week leeg, een duidelijk signaal dat structurele oplossingen nodig zijn.

2. Maak concrete keuzes voor de industrie, zet in op duurzaamheid

Na vier jaar maatwerkafspraken is er slechts één bedrijf dat serieuze stappen zet. De rest wacht af of haakt af. **Het huidige beleid mist urgentie, duidelijkheid en sturingskracht**. Daarom pleiten we voor een duidelijke route:

1. **Emissievrij**. Bedrijven presenteren een plan om uiterlijk 2040 netto emissievrij te worden (met tussenstap in 2030). Deze bedrijven moeten prioriteit krijgen bij subsidies, netaansluitingen en vergunningen.
2. **Exit**. Bedrijven zonder toekomst in een duurzame economie maken afspraken over sluiting, met een sociaal plan voor werknemers.
3. **Afwachten**. Bedrijven die geen plan hebben dat in lijn is met de noodzakelijke reductiedoelen vallen buiten de maatwerkaanpak

3. Bestendig de CO₂-heffing als hoeksteen van het klimaatbeleid

Zonder nationale CO₂-heffing voor de industrie haalt Nederland zijn klimaatdoelen niet. Het EU ETS alleen is namelijk onvoldoende effectief. De ETS-prijs is volatiel, relatief laag (~€60 per ton CO₂ in 2025) en bedrijven krijgen veel emissierechten gratis. Hierdoor ontbreekt er een serieuze financiële prikkel om te verduurzamen. Bovendien loopt de Nederlandse industrie fors achter op schema: waar conform het ETS een uitstoot van 23,3 Mton is toegestaan in 2030, wordt dit naar verwachting 31,1 Mton (KEV, 2024).

Vaak wordt gesteld dat de CO₂-heffing de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven zou aantasten. In werkelijkheid zijn de uitdagingen van de industrie grotendeels internationaal (hoge gasprijzen, wereldwijde vraaguitval, concurrentie uit China). Bovendien ontvangt de Nederlandse industrie per saldo meer subsidie dan zij aan CO₂-heffing afdraagt.

Kies daarom voor een industrie die écht toekomstbestendig is en help het duurzame speelveld vorm te geven. Het kabinet heeft besloten om de CO₂-heffing voor 2030 te verlagen door het tarief van €150/ton twee jaar uit te stellen. In plaats daarvan zou de heffing voor 2030 juist moeten worden verhoogd naar minimaal €200/ton, in lijn met het advies van het [PBL](#).

4. Voer een CO₂-plafond in voor de luchtvaart

Ook de luchtvaart moet, net als andere sectoren, bijdragen aan het terugdringen van de uitstoot. **Een CO₂-plafond moet daar onderdeel van zijn. En het goede nieuws is dat dit wetsvoorstel al klaarligt.** De luchtvaart draagt volgens het [CBS](#) voor 6,5% bij aan de totale CO₂-uitstoot van de Nederlandse economie. Een CO₂-plafond legt een wettelijk maximum vast voor uitstoot en maakt eerdere afspraken bindend. Dat geeft zekerheid, versterkt Europese regelgeving en stimuleert investeringen in schonere technologie.

5. Warmte en energierekening: maak duurzame energie betaalbaar

Het aanvullend pakket bevat te weinig effectieve maatregelen voor betaalbare, duurzame warmtevoorziening. Daardoor neemt het risico op energiearmoede toe. Wij pleiten voor gerichte en structurele keuzes:

- **Versnel de uitrol van warmtenetten.** Breid het ondersteuningspakket uit voor het hoofdnnet, distributienet (WIS), de warmtebronnen (SDE++) en de aansluiting. Geef huishoudens korting op de nettarieven: zij belasten het elektriciteitsnet minder. Dat is rechtvaardig én draagt bij aan de betaalbaarheid.
- **Investeer in natuurinclusieve isolatie van huizen.** Maak €3 tot €5 miljard beschikbaar voor structurele verlaging van de energierekening via natuurinclusieve isolatiemaatregelen. Dit is de meest kosteneffectieve manier om energiearmoede aan te pakken.
- **Ondersteun bewonersinitiatieven.** Zij zijn degene die achter de voordeur komen en de buurt kennen. Hun aanpak bereikt kwetsbare huishoudens en zorgt voor brede deelname aan verduurzaming. Zorg dat geoordeelde middelen beschikbaar komen voor gemeenten om deze initiatieven structureel te ondersteunen.
- **Normeer hybride warmtepompen.** Voer normerend beleid in om tempo te maken met de verduurzaming van de gebouwde omgeving, net zoals gloeilampen ooit geleidelijk zijn uitgefaseerd. Door duidelijke normen te stellen, kan de overgang naar duurzame alternatieven versneld worden.

6. De toekomst van een duurzaam energiesysteem is meer decentraal

Het Klimaatplan, het Nationaal Plan Energiesysteem en de visie die door KGG wordt geschreven over het decentrale energiesysteem, benadrukken allemaal het belang van een decentraal en duurzaam energiesysteem. Lokale oplossingen zoals buurtbatterijen, energiedeling en natuurinclusieve zonneparken bieden antwoorden op netcongestie, ruimtedruk en landschapsverromeling. Het huidige pakket kan die visies en plannen niet waarmaken.

7. Bescherm de randvoorwaarden van duurzame energieprojecten

Belemmerende maatregelen zoals moratoria op zon- en windprojecten, restrictieve windnormen, het direct stopzetten van de salderingsregeling voor particulieren en onrealistische verwachtingen rond SMR's, brengen de energietransitie in gevaar. Dit maakt dat bedrijvigheid vertrekt en nieuwbouwwoningen niet kunnen worden aangesloten op stroom. Voeg daad bij woord en zorg dat het pakket de visies en klimaatplannen uitvoerbaar maakt. Blijf daarom inzetten op duurzame, natuurinclusieve opwek vanuit zon en wind en benader dit vanuit regionaal perspectief.

8. Geef burgerinitiatieven meer ruimte en middelen

Burgerinitiatieven zijn de motor achter verandering en zorgen voor draagvlak. Zij zorgen voor steun en mooie projecten, zoals energie delen, buurtbatterijen en natuurinclusieve zonneparken. Toch is hier binnen het Klimaatplan nauwelijks ruimte voor en bestaande regelingen als DEl+ zijn niet ingericht voor aanvragen vanuit burgerinitiatieven. Hierdoor komen lokale oplossingen, draagvlak en zelfredzaamheid onder druk te staan. **Richt daarom binnen het Klimaatfonds of de DEl+ een aparte 'burgertrack' in voor deze lokale initiatieven.** Onderbesteding van bestaande regelingen kunnen hier mogelijk een financieringsbron voor zijn. Dit zou bijvoorbeeld uitgezocht kunnen worden voor SCE en DEl+.

9. Zet in op duurzaam natuurherstel: integreer natuur in energieprojecten

Maak natuurinclusieve én natuurversterkende voorwaarden expliciet onderdeel van het Klimaatfonds, zodat klimaat en natuurherstel als een gezamenlijke doelstelling kunnen worden aangepakt, zonder extra kosten. Integreer natuurinclusieve voorwaarden in de gebiedsinvesteringen. Zorg dat het versnellen van de energietransitie en de aanpak van netcongestie, door bijvoorbeeld de voorgestelde plannen om de onderzoekslasten te beperken of door locaties te trechteren, niet ten koste gaat van natuur in Nederland. Neem natuur en natuurinclusiviteit als belangrijke afweging mee. Zo wordt vertraging voorkomen en de natuur versterkt in plaats van verdrongen. Gebruik de Natuurherstelwet daarbij als kans.

Natuur is een belangrijke bondgenoot in het tegengaan en het opvangen van klimaatverandering. De natuur in Nederland staat onder druk en we moeten er alles aan doen onze natuur te beschermen en te herstellen. De urgentie is het grootst in Natura-2000 gebieden zoals de Waddenzee en het Naardermeer. Zorg er daarom voor dat klimaatdoelen niet ten koste van natuurdoelen gaan, maar elkaar juist versterken.

De voorgestelde maatregelen vormen nog geen noodzakelijke koerswijziging, maar kunnen wél een begin zijn van een eerlijker, breed gedragen en effectiever beleid. Wij rekenen op uw inzet om die stap daadwerkelijk te zetten – en op uw steun om het klimaatbeleid de richting te geven die nu dringend nodig is.

Met vriendelijke groet,

Namens organisaties verenigd in de Groene11,

GREENPEACE

ivn natuur
educatie

**NATUUR
& MILIEU**

SOORTEN

